

yapıldıktan sonra, son bölümde boşanmanın hukuki sonuçları tüm yönleriyle anlatılarak, bu hukuki sonuçların Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu kapsamında arabuluculuk yönetiminin uygulanabilirliğinin tespitine yer verilmiştir.

Boşanma, çocuklar ve eşlerin kişi ve malvarlığı hakları üzerinde sonuçlarını doğurmaktadır. Kişisel ilişkilerin devamının büyük önem taşıdığı boşanma olgusunda, uyuşmazlığın medeni ve barışçıl yöntemlerden biri olan arabuluculuk ile çözüme kavuşturulabilmesi hususu, bu kitapta inceleme konusu yapılmaktadır.

Bu çalışmanın ilk bölümünde, genel olarak alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin tanımlanması, bu çözüm yöntemlerinin ve arabuluculuğun tarihçesi ve dünyada konu olduğu hukuki düzenlemelerden örnekler verilmiş, arabuluculuk diğer alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri ile kıyaslanmıştır. Ayrıca arabuluculuk ilkeleri, alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemi olarak arabuluculuğun tercih edilme sebepleri ve 6325 Sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu inceleme konusu yapılarak, bu Kanun kapsamında arabuluculuğun uygulanabileceği hukuki uyuşmazlıkların kapsamı tespit edilmeye çalışılmıştır.

İkinci bölümde, Kanun Koyucu tarafından Türk Medeni Kanunu'nun ikinci kitabında düzenlenen Aile Hukuku'na yer verilmiştir. Bu kısımda evlilik birliğini sona erdiren sebepler ve özellikle boşanma üzerinde durulmuştur. Boşanmanın özel ve genel sebepleri inceleme konusu

ROBERT A. BARUCH BUSH
JOSEPH P. FOLGER

ARABULUCULUK ve GETİRİLERİ

Dönüşümsel Çatışma Yaklaşımı

The Promise of Mediation
The Transformative Approach to Conflict

KOSSEY-BASS

Çeviren: Dr. Gamze Sart

arabel

ÇOCUK DÜŞÜNMEK FARKINDAN ÇEVİRİ

Arabuluculuk ve Getirileri (Dönüşümsel Çatışma Yaklaşımı) The Promise of Mediation (The Transformative Approach to Conflict) Robert A. Baruch Bush, Joseph P. Folger

Toplumsal etkileşimin olduğu her yerde, anlaşmazlıkların olması doğal ve kaçınılmazdır. Kişiler, gruplar ve toplumlar arası anlaşmazlıklar; doğru bir biçimde yönetildiğinde gelişimin, ilerlemenin, dönüşümün, barışın ve bütünleşmenin hem enerji kaynağı hem de motoru olabilmektedir. Ancak, anlaşmazlıklar yanlış ve yıkıcı yaklaşımlarla yönetildiğinde ise; yıkımın, şiddetin, zulmün ve acının kaynağına dönüşmektedir.

Anlaşmazlıkları ortadan kaldırmak, farklılığı ortadan kaldırmaktır. Doğa ve insanlık, farklılığı ve çokluğu kabul etmeyi ve anlamayı gerektirir. Farklılığı ortadan kaldırmaya çalışmak yerine; onu anlamaya ve nasıl yöneteceğimizi keşfetmeye başladığımızda, yolumuz anlaşmazlıklarımızı nasıl yöneteceğimizden geçmektedir. Anlaşmazlıkları nasıl yöneteceğimiz üzerine odaklandığımızda, karşımıza en temel yaklaşım ve paradigma olan "dönüşümsel arabuluculuk" çıkmaktadır. Dönüşümsel arabuluculuğun alanyazına en önemli katkısı, anlaşmazlık çözüm sürecinin toplumsal değerlerden ve kültürden bağımsız olmadığı, ideolojimizin ve inanç tarzımızın anlaşmazlıklara ilişkin değerlendirmelerimizi, tutumlarımızı ve anlaşmazlıklarımızı ele alış tarzımızı etkilediği düşüncesidir. Yine, dönüşümsel arabuluculuğun en ayırt edici özelliği, anlaşmazlıkları yönetim sürecinin, kişileri dönüştürebileceğine, geliştirebileceğine ve güçlendirebileceğine yönelik yapıcı ve olumlu duruşudur.

Bush ve P. Folger tarafından geliştirilen "dönüşümsel arabuluculuk modeli" ülkemizde, her sene mahkemelere taşınan yüz binlerce anlaşmazlığı, çekişmeyi ve ayrışmayı yüz yüze müzakere ederek yapıcı ve barışçıl olarak çözüme kapasitesini güçlendirmek için bir fırsat ve araç olacaktır. Cezalandırıcı adalet anlayışından, onarıcı adalet anlayışına dönme çabalarına ışık tutacaktır.

Bu eser, içerdiği alternatif paradigma çerçevesinde hukuk sistemimize yeni giren arabuluculuk modelinin doğru ve amacına uygun kullanılması için de referans olacak anlamlı ve önemli bir eserdir. Buna ek olarak, anlaşmazlık çözümü üzerine çalışan hukukçulara, psikologlara, psikolojik danışmanlara, eğitimcilere, psikiyatriklere ve sosyal çalışmacılara hem kuramsal anlamda hem de somut anlaşmazlıkların ve çatışmaların yapıcı ve barışçıl yönetimi konusunda yol gösterecek temel bir başvuru kaynağı olacaktır.

Melis TAŞPOLAT TUĞSAVUL

TÜRK HUKUKUNDA ARABULUCULUK

(6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında
Arabuluculuk Kanunu Çerçevesinde)

Türk Hukukunda Arabuluculuk
(6325 Sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında
Arabuluculuk Kanunu Çerçevesinde)
Melis TAŞPOLAT TUĞSAVUL
2013/01 Baskı, 220 Sayfa

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı esas alınarak hazırlanan çalışma, 7.6.2012 tarihinde kabul edilen 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu esas alınarak tekrar gözden geçirilmiş, yeni bibliyografya çalışmaya eklenmiştir. Keza Avrupa Birliği içinde yer alan ülkelerin tezin kabul edilmesinden sonra arabuluculuk hakkındaki yeni mevzuatı da çalışmaya eklenmiştir. Bu yeni mevzuatın başında 2011 tarihinde kabul edilen İsviçre Federal Usul Kanunu ile 2012 tarihli Alman Arabuluculuk Kanunu gelmektedir.

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nun kabulü süreci oldukça tartışmalı olmuştur. Bu tartışmalar Kanun'un Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülmesi sırasında da çok yararlı olmuştur. Ancak bu tartışmalar içinde doğru olmayan, yanlış ve bilgiye dayanmayan eleştiriler de yapılmıştır. Bu çalışmanın öncelikle bu yanlış ve eksik bilgilerin giderilmesine de katkı sağlayacağını umuyorum.

Arabuluculuk hukukumuz açısından çok yeni dostane uyuşmazlık çözme biçimidir. Ancak bu tür uyuşmazlık çözümü hiçbir toplum için yabancı değildir. Tüm toplumlarda az veya çok dostane uyuşmazlık çözümü alışkanlığı bulunmaktadır. Arabuluculuk kavga etmeden, uyuşmazlığı büyütmeden, daha kolay ve en önemlisi daha kalıcı bir toplumsal barışı amaçlamaktadır. Şüphesiz uyuşmazlıkların arabuluculuk aracılığı ile çözümü sadece yasal düzenlemenin yapılması ile sağlanamayacaktır. Bu süreç uzun olabileceği gibi, bu konuda çok ciddi çalışmayı da gerektirmektedir. Bu sayede yıllar sonra uyuşmazlıkların dostane çözüm yolları ile çözümlenebilmesine daha fazla tanık olmamız mümkün olabilecektir. Bu konuda arabuluculuğun tüm topluma tanıtılması, doğru olarak anlaşılması ve güvenilmesi de gerekmektedir. Bunun için yayınlanacak eserler çok önemlidir. Melis Taşpolat Tuğsavul'un bu çalışmasının Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu esas alınarak yayınlanmış ilk eser olduğunu sanıyorum. Bu açıdan eser farklı bir öneme sahip olacaktır. (Prof. Dr. Hakan PEKCANITEZ, Önsöz'den)

Arabuluculuk Yoluyla Uyuşmazlık Çözümünde Temel Aşamalar ve Taktikler

Dr. Elif Kısmet KEKEÇ

2014/01 Baskı, XVIII+350 Sayfa

İnsanların sosyalleşmesi ile birlikte, anlaşmazlık ve uyuşmazlıkların doğması kaçınılmaz hale gelmiştir. Uyuşmazlıklar, insan hayatının kalitesini bozan, istenmeyen durumlardır ve bir an evvel ortadan kaldırılmaları veya tolere edilebilir hale getirilmeleri gerekmektedir.

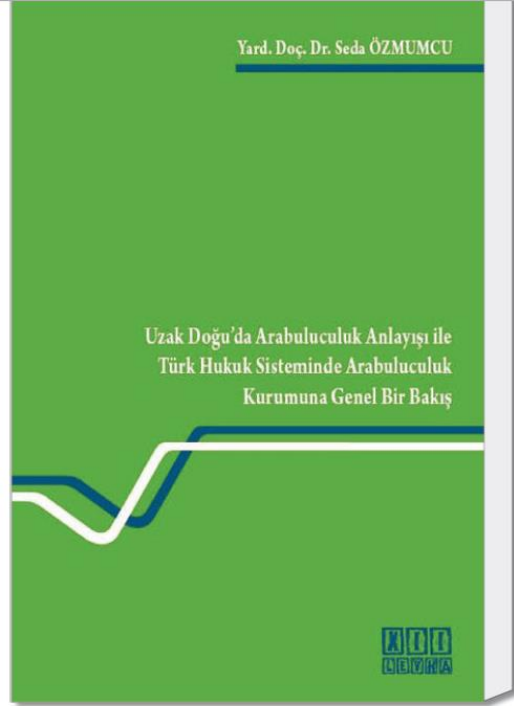
Bu kapsamda bir çözümden bahsedildiğinde ilk akla gelen, mahkemeler ve uyuşmazlığın yargısal yollarla giderilmesidir. Ancak mahkemeler, gerek kendi bünyelerinden kaynaklanan bazı sıkıntılar gerek uyuşmazlıkların eskiye göre karmaşık ve uzmanlık isteyen hale bürünmesi gerekse de insanların ilişkilerini koruma ve devam etme istekleri gibi sebeplerle arzu edilen sonucu her zaman üretememeye başlamıştır.

Bu nedenle uyuşmazlık tarafları, ihtiyaçları olan çözüme erişebilmek için yargıya alternatif yöntemler aramışlardır. Bu arayış Amerika Birleşik Devletlerinde başlayan ve tüm dünyayı yavaş yavaş saran alternatif uyuşmazlık çözümü (AUÇ/Alternative Dispute Resolution–ADR) akımını doğurmuştur. Bu akım içerisinde arabuluculuk, en hızlı yayılan ve tercih edilen yöntem olmuştur. Aslında yeni ve yabancı bir kavram olmayan arabuluculuk, çok eski kültürlerden bu yana

uygulanmaktadır. Fakat AUÇ ile getirilen yenilik, arabuluculuğun ayrı bir kurum ve usul olarak gelişmesi için harcanan düzenli bir çabanın bulunması ve bu eski zamanlardan kalma uygulamanın ücret karşılığı yapılan bir iş haline getirilmesidir.

Bu hızlı ilerleyiş ve çok sayıda ülke tarafından uygulamaya sokulan arabuluculuk yöntemi karşısında, ülkemiz de ilgisiz kalmamış ve gerekli yasal düzenlemelerin oluşturulması için çalışmalar yapılmaya başlamıştır. Hazırlanan Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı ile arabuluculuğun hayata geçmesi yönünde önemli bir adım atılmıştır.

Bu çalışmanın amacı, kanunlaşma çalışmalarının yapıldığı bu dönemde, bir AUÇ yöntemi olarak arabuluculuk kurumu ve özellikle bu yöntemin uyuşmazlık çözümünde uyguladığı usul ve teknikler hakkında genel bir bilgi vermektir. Bunu sağlayabilmek için arabuluculuğun en yaygın ve eski kullanım yeri olan ABD uygulama ve teorisi, en büyük başvuru kaynağımız olacaktır. Bunun yanında, arabuluculuğu hayata geçiren bazı diğer ülkelerde de göze çarpan özelliklere yeri geldikçe değinilecektir.

Uzak Doğu'da Arabuluculuk Anlayışı ile Türk Hukuk Sisteminde Arabuluculuk Kurumuna Genel Bir Bakış

Yard. Doç. Dr. Seda ÖZMUMCU
2013/04 3. Baskı, XXVI+500 Sayfa

Çalışmamızın bir önceki basımı henüz 6352 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu ve Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Yönetmeliği kabul edilmeden önce yapılmıştır. Dolayısıyla bu kanunlaşmayı takiben yeni basımı zorunluluğu doğmuştur. (3. Baskı Önsöz'den)

Alternatif uyuşmazlık çözümlerinde çok sayıda kültürel ve sosyal ayrıntılar bulunmaktadır. Uyuşmazlık çözümünde sonuca doğru giden her aşamada sağlam bir sistemi meydana getirmek için, bu ayrıntılar büyük önem taşımaktadır. Çünkü uyuşmazlıkların çözümü var oldukları kültürel çevre içinde şekillenmektedir.

Bu bakımdan Uzak Doğu ülkeleri uyuşmazlık çözümü şekillerini geliştirmede, farklı kültürel özellikler ve usuller kullanmaları nedeniyle Uzak Doğu ve Batı toplumları arasında bize karşılaştırma yapma imkânını sunmaktadır. Uzak Doğu ülkelerinin belli kültürel değerlerin sonucu olarak, daha fazla uyuşmazlık çözümü mekanizmalarına sahip oldukları görülmektedir. Bu konuda özellikle Çin, Japonya ve Kore birlikte gruplandırılan ülkeler içinde yer almaktadır. Bu üç ülke uyuşmazlık

çözümü için güçlü ulusal formlar geliştirmiştir. Bu ülkelerin her üçü de yüzyıllarca süren tarihi ve kültürel geleneklerin çarpıcı bir sonucu olarak, Konfüçyüs'ün uyum, sosyal düzeni koruma ve uzlaşmaya varma öğretilerinden derin bir şekilde etkilenmiştir. Çalışmamızın konusu, alternatif uyuşmazlık çözümleri kapsamında bu ülkelerin geleneksel arabuluculuktan modern arabuluculuk yöntemlerine geçiş süreçlerini tanıtmayı ve bu şekilde dünyadaki arabuluculuk sistemleri arasında bir köprü kurup, bağlantı sağlamayı amaçlamaktadır. (2. Baskı Önsözünden)

Kitabın Konu Başlıkları

- Arabuluculuk
- Arabuluculuk Prosedürünün İşleyişi ve Sorunların Çözümü
- Arabuluculuğun Deniz Hukukuna İlişkin İhtilaflarda Uygulanması

Arabuluculuk ve Deniz Hukuku'na İlişkin İhtilaflarda Uygulanması

Doç. Dr. Pınar AKAN

2013/06 Baskı, XXII+306 Sayfa

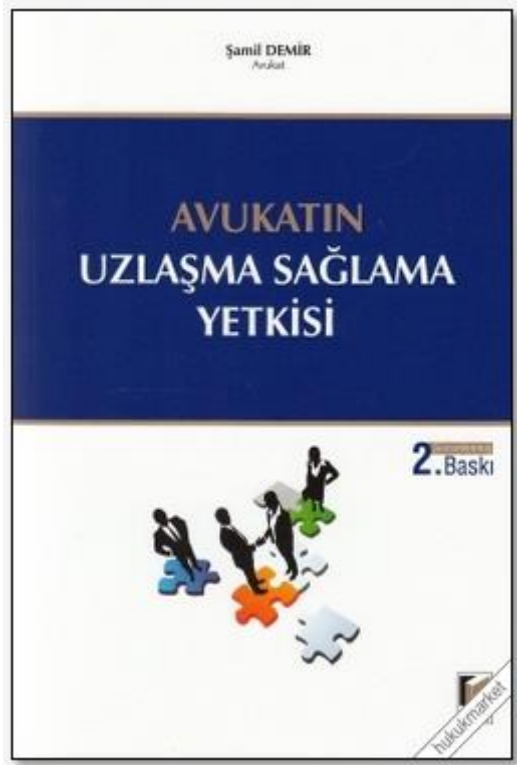
Ülkemizde, 07. 06. 2012 tarihinde kabul edilen 6325 tarihli Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu 22. 06. 2012 tarihinde yürürlüğe girmiş; ancak gerek barolardan gerekse akademik camiadan oldukça eleştiri almıştır.

Çalışmada arabuluculuk müessesesinin işlerlik kazanmasının gerekliliğini deniz hukuku alanındaki uygulamalara yer vermeden önce yurtdışında birçok alandaki örnekleri ve arabuluculuk görüşmeleri sırasında uygulamada doğabilecek sorunlar ile çözüm yollarını da ele alınarak detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Ayrıca kanun tasarı aşamasında iken, gerek üniversitelerin gerekse Yüksek Mahkemelerin, baroların, birliklerin ve derneklerin TBMM Adalet Komisyonu Başkanlığı'na sunmuş oldukları raporları ve eleştirileri incelenmiştir.

Bu kitap arabuluculuk, prosedür ve deniz hukuku alanındaki uygulaması olarak üç ana başlık altında düzenlenmiştir.

Kitap arabuluculuk müessesesi ile ilgilenen başta hukukçular olmak üzere herkese faydalı olacak bir kaynaktır.

Kitabın ilk baskısından sonra HUAK'ın yürürlüğe girmesi ve arabuluculuk eğitimlerinin başlamasıyla birlikte -uzlaşma sağlamanın avantajları ve uygulama imkânının avukatlar tarafından daha iyi anlaşılması, kitabımızın yoğun ilgi görerek tükenmesine neden olmuş, bu nedenle elinizdeki güncellenmiş baskı hazırlanmıştır.

Güncellenmiş baskının hazırlığında şu yol izlenmiştir:

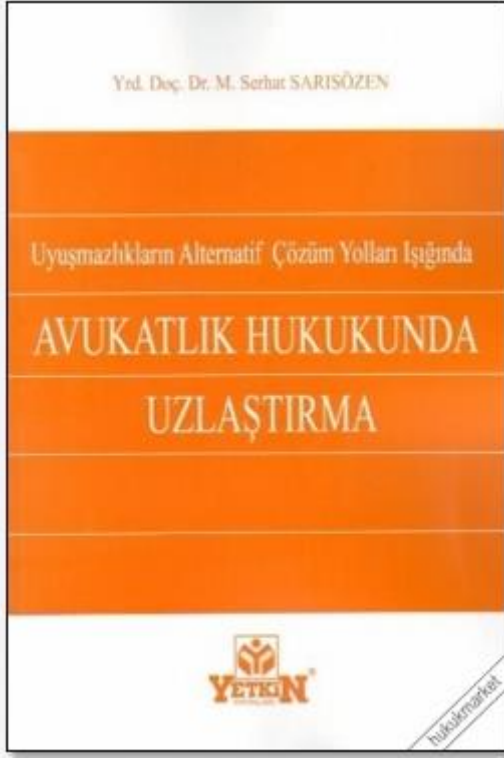
Öncelikle kitabın daha kolay anlaşılması için bazı paragraflar yeniden kaleme alınmıştır. Kitabımızın ilk baskısı HUMK ve HMK'yı ve BK ile TBK'yı karşılaştırmalı olarak ele aldığından bu baskıda sadece HMK ve TBK hükümleri esas alınmıştır. Yeni yayınlanmış eserler ile eski baskılarına gönderme yaptığımız bazı eserlerin yeni baskıları ilgili bölümlere işlenerek gerekli değişiklik ve güncellemeler yapılmıştır.

HUAK ve HUAKY ile ilgili görüşlerin de ifade edildiği bu baskıda, HUAK tasarısında avukatlık ve arabuluculuk mesleklerinin birbiriyle bağdaşmadığı, bu aksaklığın giderilmesi için Avukatlık Kanunu'nda değişikliğe gidilmesi gerekliliğine ilişkin görüşlerimiz, HUAK m. 35/1 ile kanunlaştığından konuya ilişkin eleştiri ve açıklamalar bu baskıdan çıkarılmıştır. Yine AAÜT m. 15'te yapılan değişiklikle artık -uzlaşma sağlama- ücreti, tarifenin ilgili kısımlarında belirlenen ücretin ½'si olarak değil -

ilgili kısımda belirlenen ücret- olarak düzenlenmiştir. Tarifede yapılan değişiklik karşısında ücretin düşük belirlenmesi ve bunun uzlaşma sağlamanın uygulanmasına etkilerine ilişkin görüş ve eleştirilerin bu baskıdan çıkarılması gerekmiştir.

İlk baskıdan bu yana avukatın uzlaşma sağlama yetkisini düzenleyen Av. K. m. 35/A'da ve Yönetmelikte hiçbir değişiklik yapılmamıştır. 2012 yılında Türkiye Barolar Birliği tarafından hazırlanarak görüşe açılan Avukatlık Kanunu Tasarısı Çalışma Metninde ise Av. K. m. 35/A yönünden doktrinde ifade edilen hiçbir görüşün dikkate alınmadığı görülmüştür. Zaten ilgili çalışma bir süre sonra rafa kaldırılmıştır. Bu nedenle maddenin düzenlenişine ve kapsamına ilişkin yaptığımız değerlendirmelerin tamamı geçerliliğini korumaktadır.

Çalışmanın ADR yollarının yaygınlaşması ile derin bir dönüşüm geçirecek avukatlık mesleğini her geçen gün daha zor şartlarda icra eden avukatların yol bulma arayışlarında faydalı olmasını umuyorum. *Avukat Şamil DEMİR*

Kitabın Bölüm Başlıkları

Uyuşmazlıkların Alternatif Çözümü
Genel Olarak Uyuşmazlıkların Alternatif Çözümü
Uyuşmazlıkların Alternatif Çözümünün Çeşitli Kurumlarla İlişkisi
Karşılaştırmalı Hukuktaki Ve Türk Hukukundaki Durum, Benzer Yöntemler, Genel Olarak Uzlaştırma Ve Medeni Usul Hukukundaki Bazı Kurumlarla İlişkisi
Karşılaştırmalı Hukukta Uyuşmazlıkların Alternatif Çözümü
Uyuşmazlıkların Alternatif Çözüm Yöntemleri Türk Hukukunda Usule İlişkin Sözleşmelerin Yapılmasında Serbestlik, Uyuşmazlıkların Alternatif Çözümü Sözleşmesi
Uzlaştırma ve Medeni Usul Hukukundaki Bazı Kurumlarla Uzlaştırmanın İlişkisi

Kitap Adı : Dünyada Arabuluculuk Uygulamaları

Yazar : Türkiye Barolar Birliği

**Matbaa /
Yayınevi :** Şen Matbaa - Ankara

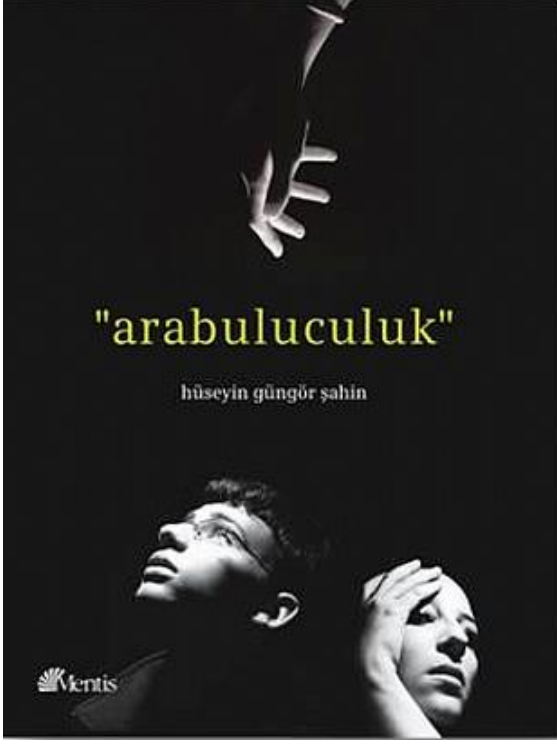
Baskı Tarihi : 2011

Sayfa Sayısı : 159

Demirbaş No : 01287

**Sınıflandırma
No :** 347.1

Tüm dünyada son dönemde onarıcı adalet kavramı ile tırmanışa geçerek popülerite kazanan arabuluculuk yöntemi farklı toplum ve kültürlerde olumlu bir amaç ve yarar için yaygın şekilde çok çeşitli alanlarda kullanılmaktadır. Adalet, güvenlik, sosyal güvenlik, okul, iş, çevre ve günlük yaşamda kişiler arası ilişkiler gibi oldukça geniş bir yelpazede hizmet sunan arabuluculuk disiplinler arası bir süreç olarak yer almaktadır.

Bu eserde, alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin tarihi gelişimi çeşitli kültürlerde ve toplumlarda kullanımı, kavramlar, strateji ve taktikler, avantajlar, dezavantajlar, tartışma ve görüşler, Türk hukukundaki düzenlemeler detaylı olarak ele alınmakta ve toplumumuzda gelecekte söz sahibi olacak gençlerimiz için okullarda akran arabuluculuğu eğitiminde kullanılan öğretici masal formu uygulaması ve ülkemizde polis arabuluculuğu alanında yapılan ilk deneysel çalışma olması bakımından önem arz eden bir çalışma ile birlikte polis arabuluculuğu yer almaktadır.

Eser birçok alanda ve günlük yaşamımızda kullanılacak arabuluculuk konusunda başvuru niteliğinde bir kaynak kitap olarak bu alanda çalışanlarla birlikte toplumun her kesimine hitap edebilecek şekilde kapsamlı, anlaşılır ve akıcı bir dille kaleme alınmıştır ve sorularımıza cevap verebilme özelliği taşımaktadır.

Yaşamımızın her döneminde karşılaştığımız çatışma ve anlaşmazlıklarda farklılıklarımızın çözümünde

aile, çevre ve okuldan başlayarak toplum yaşamında elde edilen ve geliştirilen bilgi ve deneyimlerle erişilebilir, hızlı ve adil hukuk sisteminin varlığı son derece önemlidir. İşte böyle bir sistemin oluşturulmasında, adli reformların yanı sıra güvenlik boyutu da dikkate alınarak, gerek mahkeme sistemine bağlı gerekse bağımsız toplum adalet merkezleri, arabuluculuk merkezleri gibi yapılanmalarla etkili alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerini yerine göre uygulamak oldukça yararlı olacaktır.

Bu yöntemlerin başarılı uygulamaları mahkeme sisteminin yükünü hafifleterek daha iyi ve verimli çalışmasını sağlayabileceği gibi aynı zamanda toplumsal barış ve uzlaşma ortamının yerleşmesine katkı yapacaktır. Olumlu ve yapıcı bir işbirliği ve karşılıklı etkileşim ile üçüncü tarafın yardımı sonucu ulaşılan ortak bir anlaşmazlık çözümü, birlikte yaşama kültürünün gelişmesine de etki yapar. Ön yargılardan arındırılmış, hoşgörülü gelecekte birlikte yaşamaya ve anlaşmaya istekli tarafların arabuluculuk müzakerelerinde kazan/kazan yöntemiyle sorunlarını çözmesi toplumsal birlik için önemli bir kazanımdır.

Mentis Yayıncılık

Kitapta soru ve cevap yöntemi benimsenmiştir. Uygulamaları daha çok ilgilendiren sorular ve cevapları yer almıştır.

Alternatif Uyuşmazlık Çözümü

Mustafa Serdar ÖZBEK

2013/02 3. Baskı, 1272 Sayfa Ciltli

Alternatif Uyuşmazlık Çözümü

Mustafa Serdar ÖZBEK

2013/02 3. Baskı, 1272 Sayfa Ciltli 135,00 TL

ISBN 978-975-464-713-6

Günümüzün çok yönlü ve karmaşık hukukî ilişkilerinde, sayısı giderek artan anlaşmazlık ve uyuşmazlıkların dava dışında dostane yöntemlerle çözümünü yaygınlaştırmak, adalet sisteminin işleyişinde etkinliği artırmak, adalete erişimi kolaylaştırmak, uyuşmazlık çözüm süreci sonunda kişilerin daha tatminkâr sonuçlar elde etmesini sağlamak ve hepsinden önemlisi içtimaî sulhu (sosyal barışı) tesis etmek amacıyla geliştirilen alternatif uyuşmazlık çözümü, dünyanın pek çok ülkesinde farklı şekillerde ve kapsamda uygulanmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri, Kanada ve Avustralya gibi Anglo-Amerikan hukuk sistemini uygulayan ülkelerden doğan ve yayılan alternatif uyuşmazlık çözümü, Kıta Avrupası hukuk sisteminde de önemli bir gelişme kaydetmiş ve Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin çok sayıda tavsiye kararına konu olarak özel bir çalışma alanı haline gelmiştir.

Alternatif uyuşmazlık çözümü, Türk hukuk sisteminde yeterince uygulanmamaktadır. Ancak alternatif uyuşmazlık çözümü, özel hukukun bütün alanları başta olmak üzere aile hukuku, ceza hukuku ve idare hukukunda daha geniş bir uygulamaya sahip kılınmalı ve desteklenmelidir. Alternatif uyuşmazlık çözümünün gelişmesi sadece gerekli yasal değişikliklerin yapılmasına değil; fakat aynı zamanda, toplumda ve hukukçularda bir “kültür değişimine” bağlıdır. Uzlaşma kültürü geliştikçe, müzakere ve arabuluculuk hünerleri öğretildikçe alternatif uyuşmazlık çözümünün uygulaması yaygınlaşacaktır. Ülkemizde alternatif uyuşmazlık çözüm usullerinin, kişiler arasında gelişmesi yanında, alternatif uyuşmazlık çözüm hizmeti sunan merkez ve kuruluşların kurulması ve mahkeme bağlantılı alternatif uyuşmazlık çözüm usullerinin uygulanması yönünde büyük bir beklenti vardır. Bu çalışma, alternatif uyuşmazlık çözümünü Türk hukukçularına tanıtmak ve bu alandaki diğer çalışmaları teşvik etmek amacıyla yapılmıştır.

Kitabın birinci baskısının yapıldığı 2004 yılından bu yana geçen sürede, gerek mukayeseli hukukta gerek ülkemizde, alternatif uyuşmazlık çözümü konusunda önemli gelişmeler olmuştur. 24 Mayıs 2008 tarihli Avrupa Birliği Resmî Gazetesinde yayımlanarak yürürlüğe giren Arabuluculuk Yönergesi (2008/52/EC) ile, arabuluculuk Avrupa Birliği müktesebatına girmiştir. Arabuluculuk Yönergesiyle Üye Devletlerin, üç yıl içinde iç hukuklarını Yönergeyle uyumlaştırmaları öngörülmüştür. ADR Kuzey Amerika ve Avrupa’daki hızlı gelişimini sürdürürken, ülkemizde de hem doktrin hem uygulamacıların konuya olan ilgisi artmış, bu alandaki yayınlar çoğalmış, mevzuatta konuyla ilgili yeni düzenlemeler kabul edilmiş ve kanun tasarıları hazırlanmıştır. Bu çerçevede Ceza Muhakemesi Kanununda ceza arabuluculuğu konusunda kapsamlı değişiklikler yapılmış, Genel İdarî Usul Kanunu Taslağında alternatif uyuşmazlık çözüm yollarına yer verilmiş, Hukuk Muhakemeleri Kanununda sulh ve arabuluculuk birlikte düzenlenmiş, Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu ve Yönetmeliği yürürlüğe koyulmuş ve Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanan Yargı Reformu Stratejisinde, yargı alanında yapılması düşünülen reform çalışmaları arasında, “Uyuşmazlıkları Önleyici Nitelikteki Tedbirlerin

Etkin Hale Getirilmesi ve Alternatif Çözüm Yolları Geliştirilmesi" özel olarak öngörülmüştür. Nihayet, Türk adalet sisteminde adalet hizmetlerinde etkinliğin sağlanmasında önemli bir referans kaynağı olan, T.C. Kalkınma Bakanlığı tarafından hazırlanan 10. Kalkınma Plânı (2014-2018), Adalet Hizmetlerinde Etkinlik Özel İhtisas Komisyonu Raporunda, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin adalet sistemine ilişkin 100. yıl (2023) vizyonu ortaya koyulmuş ve bu vizyonda, hukuk, ceza ve idarî yargılama usulünde mahkeme bağlantılı alternatif uyuşmazlık çözüm yollarının geliştirilmesi yönünde ufuk açıcı görüşlere yer verilmiştir.

Bu gelişmeler yanında uygulamada, hukukçuların müzakere ve arabuluculuk hünerlerinin geliştirilmesi amacıyla yapılan meslek içi eğitimlerin yaygınlaşması ve arabuluculuğun, gerek lisans gerek yüksek lisans eğitiminde seçimsel ders olarak bazı hukuk fakültelerinin müfredatlarına girmesi, hukukumuzda konuya olan ilginin arttığına sevinçli bir göstergesidir. (Giriş'ten)

***

Toplumsal yaşamı oluşturan kişiler arasında uyuşmazlık çıkmaması, bugün için bir hayaldir. İleriye dönük yakın zamanda da bunun tersine bir sonuca varılabileceğini ümit etmek aşırı iyimserlik olur. Çünkü uyuşmazlık çıkarma ve kendisinin haklı olduğuna inanması olgusu, insanın doğasında vardır ve bu doğayı değiştirmek en azından şimdilik olanaksız gibi görünmektedir.

Buna karşılık, çıkmış olan uyuşmazlıkların tarafları ve toplumu tatmin eder şekilde maddi gerçekliğe uygun, doğru, adaletli bir biçimde sonuçlandırılması ve sonuca olabildiğince çabuk, basit yöntemler uygulanarak ve ucuz şekilde varılabilmesi insanoğlunun elindedir. Aslında bu söylenenler, hukukun ve onun bir parçası olan yargılama hukukunun amaçlarındadır.

Bugün bilebildiğimiz bütün ülkelerde, adaletin geç işlediğinden yakınmakta ve bunun nasıl çözülebileceği üzerinde çalışmalar yapılmaktadır. Çünkü, mahkemelerin önündeki dava sayıları arzu edilmeyecek kadar çoktur ve uyuşmazlık çözümü ile görevlendirilen yargıçların sayısı yeterli değildir.

Diğer taraftan hukuki ilişkilerin her geçen gün gelişmesi ve yeni yeni hukuk konularının ortaya çıkması, uyuşmazlıkların daha da karmaşıklaşmasına ve yeni uzmanlık mahkemelerinin kurulmasına neden olmaktadır. Keza, milli mahkemeler yanında, örneğin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi gibi uluslararası yargı mercilerinin ortaya çıkışı ve milli mahkemelerin kararlarını etkilemeye başlaması da düne kadar düşünülmemiş olan başka gelişmelerdir. İnsanoğlu var olduğu sürece değişimler durmayacak ve insanoğlu kendisine lâyık olduğuna inandığı en iyinin peşinde koşup duracaktır.

Uyuşmazlık çözümü ve bu arada mahkemelerin iş yükünün azaltılması bakımından çeşitli ülkelerde uzun zamandır yapılan arayışlar ve çalışmalar, bugün için somut bazı sonuçlara ulaşmıştır. Bunlar, genellikle "alternatif uyuşmazlık çözümü" (alternative dispute resolution) (ADR) başlığı altında toplanmaktadır.

Önceleri Amerika Birleşik Devletlerinde başlayan ve zaman içerisinde Dünyanın pek çok ülkesinde olumlu tepkilerle benimsenip uzak doğu ülkelerinde gittikçe yaygınlaşan, şimdilerde Kara Avrupasını da etkisi altına alan ve yasal düzenlemelere kavuşan "alternatif uyuşmazlık çözümü"nin pek çok görüntüsü vardır: Tahkim, uzlaştırma kurulları, uzlaşma, arabuluculuk, kısa yargılama vb.

Ülkemiz de bu gelişmelerden nasibini almaktadır. Tahkim yargılaması ülkemizde gittikçe yaygınlaşmakta, tüketici tahkim heyetlerinin görev alanı derinleşmekte, avukatlar Avukatlık Kanununa yeni giren "uzlaşma sağlama" yetkilerini giderek daha çok kullanmakta ve mahkemelerin iş yükünü azaltıcı çözümler üzerinde çalışılmaktadır.

Alternatif uyuşmazlık çözümü, yeni bir kurumdur veya kurumlar bütünüdür ve zaman içerisinde daha da yerleşecektir. Bilindiği üzere, yeni kabul edilen kurumlar, yerleşebilmek için zamana muhtaçtırlar. Bu konuda alışkanlıklara, deneyimlere, eğitime ve deyiş yerinde ise yeni kültür oluşumuna ihtiyaç vardır. Oluşacak olan yeni kültürün, "alternatif uyuşmazlık çözümü"nde yeni boyutlar çıkaracağından kuşku edilmemek gerekir.

Kitapta özel olarak arabuluculuk yanında, genel olarak "alternatif uyuşmazlık çözümü" kavramı ve

bu kurumun Dünya'da geçirmekte olduğu gelişim, konuyla ilgili tüm temel kaynaklar değerlendirilerek verilmiştir. (3. Baskının Önsözün'den)

Kitap, yeni baskısında tümüyle gözden geçirilerek, güncellenmiş ve genişletilmiştir. Kitapta, “mahkeme dışı alternatif uyuşmazlık çözümü” yanında, alternatif uyuşmazlık çözümünün kurumsallaşmasında büyük önemi olan “mahkeme bağlantılı alternatif uyuşmazlık çözümü” ne de ayrı bir bölüm olarak yer verilmiştir. Mahkeme bağlantılı alternatif uyuşmazlık çözümünün başarıyla uygulanabilmesi için, hukuk yargılama usulü kurallarıyla doğru bir şekilde bağdaştırılması şarttır. Bu bölümle, Amerikan medenî yargılama hukukundan hareketle, mahkeme bağlantılı alternatif uyuşmazlık çözümünün esaslarının yerleşmesine; böylece ülkemizde, alternatif uyuşmazlık çözümünün mahkemeler eliyle gelişmesine katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

Kitapta yeralan konu başlıkları

- Ceza Muhakemesi Hukukunda Uzlaştırma
- Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolu Olarak Tahkim
- Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolu Olarak Arabuluculuk
- Aile uyuşmazlıklarının çözümünde sulh ve arabuluculuk
- İş Uyuşmazlıklarının Çözümünde Arabuluculuk
- İdare hukukunda Alternatif Uyuşmazlık çözüm yolları
- Tüketici Hukukunda Alternatif Uyuşmazlık çözüm yolları
- Borsa Uyuşmazlıklarında Alternatif Uyuşmazlık Çözüm yollar
- Spor Hukukunda Alternatif Uyuşmazlık Çözümü
- Sigortacılık Hukukuna Göre Sigorta Sözleşmelerinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim
- Avukatlık Kanununa Göre Arabuluculuk ve Müzakere

Milletlerarası Usul Hukukunda Arabuluculuk

Melike POLAT

2010 Baskı, 172 Sayfa

Kitabın Konu Başlıkları

- Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları
- Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları Kavramı
- Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yollarının Genel Özellikleri
- Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları Çeşitleri
- Tahkim, Devlet Yargısı e Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları İlişkisi
- Genel Olarak Alternatif Uyuşmazlık Çözümüne İlişkin Kurallar
- Türk Hukukunda Alternatif Uyuşmazlık Çözümüne İlişkin Kurallar
- Alternatif Uyuşmazlık Çözümüne İlişkin Uluslararası Kurallar
- Uncitral Uzlaştırma (Arabuluculuk) Kuralları Ve Ticarî Uzlaştırmaya İlişkin Model Kanun
- Milletlerarası Ticaret Odası (MTO-ICC) İhtilafların Dostane Halli Kuralları
- Devletler ve Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümlemesi Hakkında Konvansiyon (ICSID) Bağlamında Alternatif Uyuşmazlık Çözümü

Yard. Doç. Dr. Ali YEŞİLİRMAK

Türkiye'de Ticari Hayatın ve Yatırım Ortamının
İyileştirilmesi İçin Uyuşmazlıkların Etkin Çözümünde
**Doğrudan Görüşme, Arabuluculuk,
Hakem-Bilirkişilik ve Tahkim:**
Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Ticari hayatın ve yatırım ortamının iyileştirilmesinde en çok ihtiyaç duyulan kurum olan yargı günümüzde etkinlik açısından en çok eleştirilen kurumlardan da biridir. Yargının sorunlarını çözmek için yoğun uğraş verilmekle birlikte bu çabalardan acil bir sonuç beklemek doğru olmaz.

Uyuşmazlıkların etkin çözümü denildiğinde Dünya'da günümüzde etkin yargılama yanında akla gelen ve genel olarak kullanılan dört yöntem vardır; doğrudan görüşme (yani müzakere veya uzlaşma), arabuluculuk, hakem-bilirkişilik ve tahkim. Ancak, bu yöntemler, az sayıda uzman dışında, ülkemizde bilinen, anlaşılan ve etkin olarak kullanılan yöntemler değildir. Bu yöntemler, kullanıcılar tarafından bilinip etkin kullanıldığı ölçüde uyuşmazlık çözümünde yarar sağlayabilir. (Giriş'ten)

Yazar: Ali Yeşilirmak

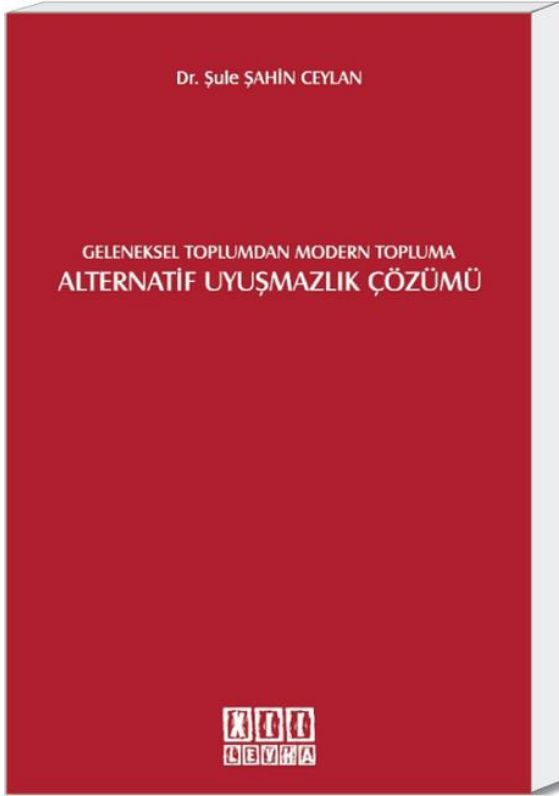
Yayın Evi: On İki Levha Yayınları

Boyut: 16.0x23.0

Format: Kitap

Kalite: 1. Hamur Ciltsiz

Sayfa: 346

Geleneksel Toplumdan Modern Topluma
Alternatif Uyuşmazlık Çözümü

Dr. Şule ŞAHİN CEYLAN
2009/08 Baskı, 362 Sayfa

Alternatif uyuşmazlık çözümünü, yargı ve geleneksel yöntemlerle birlikte uyuşmazlık sürecinin bütünselliği içinde ele alan çalışma, iki ana bölümden oluşmaktadır. İlki, uyuşmazlık çözümünün antropolojik ve sosyolojik kökenleriyle ilgilidir. Bu başlık altında kültür, çatışma, uyuşmazlık süreci, uyuşmazlık çözümünde kullanılan genel yöntemler ve içinde yer aldıkları toplum tiplerine göre sınıflandırılmaları, geleneksel toplumların ve modern toplumların uyuşmazlık çözüm mekanizmalarının karşılaştırılması, geleneksel toplumlarda kullanılan yöntemlerin modern toplumlara aktarılması sonucunda oluşturulan bir yöntem olarak alternatif uyuşmazlık çözümü incelenmiştir.

İkinci bölümde, alternatif uyuşmazlık çözümünün modern toplumdaki görünümüne değinilmiştir. Bu kapsamda alternatif kavramı, alternatif uyuşmazlık çözümünün ayrıntılı tanımı, kuramsal altyapısı, alternatif uyuşmazlık çözümünün liberal hukuk sistemine ve yargılama faaliyetine yönelik eleştirilerden biri olarak değerlendirilmesi, alternatif uyuşmazlık çözümünün ideolojik varsayımları, iktidarla ilişkisi, farklı toplumların usul hukuku sistemleri açısından karşılaştırılması,

alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri ve Türk hukukuna yansımalarına yer verilmiştir.

Kitabın Konu Başlıkları

- Antropolojik ve Sosyolojik Boyutuyla Uyuşmazlık Çözümü
- Modern Toplumda Alternatif Uyuşmazlık Çözümü